

บทคัดย่อ
คำเรียกสีในภาษาเย้า (เมี่ยน)

ธีระพันธ์ ล. ทองคำ

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความนี้เป็นรายงานผลการวิจัยเรื่อง “คำเรียกสีในภาษาเย้า (เมี่ยน)” ในการวิจัยได้เก็บข้อมูลที่บ้านเย้า 6 หมู่บ้านในจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน ลำปาง โดยมีผู้ใหญ่ให้ข้อมูลเป็นผู้หญิงเย้าจำนวน 48 คน อายุระหว่าง 20-30 ปี อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ขณะเก็บข้อมูลคือบัตรสี 221 ใบ และแผ่นบันทึกข้อมูลซึ่งมีลักษณะเป็นตาราง 2 ชุด

ผลการวิจัยสรุปเนื้อหาสำคัญได้ดังนี้ ภาษาเย้ามีศัพท์ที่เป็นคำเรียกสีพื้นฐาน (Basic colour Terms) 6 ศัพท์ได้แก่ cia²⁴⁵ (Black), pe²²¹ (White), si²⁴⁵ (Red / Magenta), jan³¹ (Yellow), Men³³ (Green), และ bua⁴⁵⁴ (Blue / Cyan) คนเย้ามีวิธีสร้างคำเรียกสีโดยใช้คำเรียกสีพื้นฐานคำใดคำหนึ่งใน 6 คำมาประสมกับคำขยาย คำขยายนี้อาจเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน อีกคำหนึ่งหรือคำนามที่ใช้เรียกสรรพสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ หรือคำคุณศัพท์ คำเรียกสีประเภทคำเรียกสีพื้นฐาน + คำเรียกสีพื้นฐาน และคำเรียกสีพื้นฐาน + คำคุณศัพท์มีเป็นจำนวนมาก ในเรื่องการวิวัฒนาการของคำเรียกสี ภาษาเย้าอยู่ในระยะที่ 5 (Stage 5) คือมีศัพท์ที่เป็นคำเรียกสีพื้นฐาน 6 ศัพท์ตามทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ (Berlin & Kay : 1969, Kay : 1981) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยค้นพบทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ที่ว่า ภาษาที่กำลังวิวัฒนาการเข้าสู่ระยะที่ 6 (Stage 6) ซึ่งมีศัพท์ที่เป็นคำเรียกสีพื้นฐาน 7 ศัพท์นั้น ศัพท์คำที่ 7 ควรเป็นสีน้ำตาล (Brown) แต่ของเย้าเป็นสีม่วง (lua²¹) คำว่า lua²¹ นี้ ผู้บอกภาษาเพียงร้อยละ 43.75 รู้จักคำนี้ ส่วนทัศนคติต่อสีนั้น คนเย้ามีทัศนคติบวกกับสีสดและเห็นได้ชัดเจน (Vivid colours) ถ้าเป็นสีอ่อนและสีตุ่นๆ (Subtle colours) คนเย้ามีความเห็นว่าน่าเกลียดและมีทัศนคติลบ ระหว่างสีเข้ม (Dark colours) กับสีจาง (Pale colours) คนเย้าจะมีทัศนคติที่ดีต่อสีเข้มมากกว่าสีอ่อน

ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกสีและทัศนคติที่มีต่อสีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการส่งเสริมอาชีพศิลปหัตถกรรมชาวเขาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน